

POSTANOWIENIE

16 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym 16 lipca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. G. i J. G.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 13 czerwca 2024 r., I ACa 710/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz M. G. i J. G. po 1350 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego postanowienia.

[wr]

UZASADNIENIE

Pozwany Bank spółka akcyjna w W. (poprzednio Bank1 spółka akcyjna w W.) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 13 czerwca 2024 r. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił jej oczywistą zasadnością (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wynikającą z naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 § 2 k.c. w zakresie dotyczącym zastosowania tych przepisów do oceny umowy kredytu dewizowego (walutowego),

z całkowitym pominięciem charakteru tej umowy, jej specyfiki, jak również wyłącznie fakultatywnego charakteru postanowień umowy dotyczących wypłaty i spłaty kredytu w złotych.

Na wypadek nieuwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżący wskazał na wystąpienie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które ujął w pytaniach: 1) czy za indywidualnie wynegocjowany – w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. – uznać należy warunek umowny (postanowienie umowne), które zostało wprowadzone do umowy kredytu po przedstawieniu konsumentowi co najmniej dwóch możliwych (alternatywnych) rozwiązań oferowanych przez przedsiębiorcę, z których tylko jedno jest potencjalnie abuzywne i przy założeniu, że konsument miał swobodę wyboru obu rozwiązań?; 2) czy na etapie oceny możliwości obowiązywania umowy po usunięciu postanowienia abuzywnego i stwierdzenia braku możliwości funkcjonowania umowy kredytu bez tych postanowień uznanych za abuzywne, dopuszczalne jest ustalenie treści umowy (stosunku prawnego), w zakresie który był regulowany przez normę abuzywną, na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 pr. weksl. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie kilkudziesięcioma przepisami, z których na zasadzie *analogii iuris* lub *analogii legis* wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP?; 3) czy jeżeli bez abuzywnego postanowienia umowa kredytu dewizowego nie może obowiązywać, to dochodzi do automatycznej jego substytucji normą dyspozytywną, o ile tylko zastosowanie środków krajowych zapewnia doprowadzenie do sytuacji jaka miałaby miejsce, gdyby umowa nie zawierała tego abuzywnego postanowienia?; 4) czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który znajduje zastosowanie z mocy prawa (automatycznie) w miejsce abuzywnego postanowienia określającego sposób ustalenia kursu franka szwajcarskiego, na potrzeby dobrowolnych i fakultatywnych operacji związanych z przeliczaniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu?; 5) jaki charakter ma wyrok sądu w zakresie orzeczonych skutków abuzywności w postaci unieważnienia umowy kredytu (konstytutywny czy deklaratoryjny) w odniesieniu do roszczeń pieniężnych o zwrot

nienależnych świadczeń, a w konsekwencji, kiedy powstaje obowiązek rozliczeń stron w związku z unieważnieniem umowy kredytu, czyli kiedy roszczenia restytucyjne stron przedmiotowej umowy stają się wymagalne oraz od kiedy należy liczyć odsetki za opóźnienie w zapłacie tychże należności?; 6) czy wynikający z art. 212 § 2 k.p.c. w zw. z art. 156¹ k.p.c. w zw. z art. 156² k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 i 2 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 267 i 288 TFUE oraz w zw. z art. 4 ust. 3 TUE obowiązek poinformowania konsumenta przez sąd o konsekwencjach prawnych wynikających z unieważnienia w całości umowy kredytu obejmuje konieczność poinformowania konsumenta o możliwości dochodzenia przez bank roszczeń wynikających z unieważnienia umowy, w tym roszczenia o zapłatę tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału, nawet jeżeli istnienie tych roszczeń nie jest ostatecznie przesądzone, aby konsument mógł świadomie i dobrowolnie podjąć decyzję o skorzystaniu z przysługujących mu uprawnień?; 7) czy w sytuacji, w której mechanizm przeliczenia należności w oparciu o tabele kursowe banku ma charakter fakultatywny, zastosowanie powinien mieć reżim art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13?

Skarżący wskazał również na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie dotyczącym tego, które postanowienia charakterystyczne dla umowy kredytu walutowego są abuzywne, w przypadku stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do jednostronnego ustalania kursu franka szwajcarskiego narusza rażąco interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami – czy abuzywne jest wówczas postanowienie umowne wyłącznie określające sposób ustalenia wartości franka szwajcarskiego, czy też wszystkie postanowienia dotyczące walutowego charakteru kredytu, w tym postanowienie przewidujące, że wysokość zobowiązań z umowy kredytu została wyrażona w walucie obcej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powodowie M. G. i J. G. wniesli o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* dla każdego prawnika, który bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (zob. postanowienie SN z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, i z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17). Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanego naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalnego w sposób oczywisty dla każdego prawnika (zob. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Przedstawiona przez skarżącego argumentacja nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że kredyt zostanie zakwalifikowany jako walutowy (dewizowy), jeżeli bank zobowiązany jest do oddania określonej kwoty znaków pieniężnych będących poza krajem prawnym środkiem płatniczym (art. 2 ust. 1 pkt 10 pr. dew.). Co do zasady kredyt taki jest spłacany w walucie, w której został udzielony i wypłacony. Innymi słowy, kredyt walutowy zaciągany jest w walucie obcej, spłata dokonywana jest w walucie obcej i w konsekwencji potwierdzenie salda przez bank także wyrażone jest w walucie obcej. Kredytami walutowymi w powyższym rozumieniu nie są więc kredyty, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank., czyli kredyty denominowane lub indeksowane do walut obcych, których wypłata następuje w złotych. Uzasadnione jest zatem traktowanie kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych, jako kategorii odrębnej od kredytów walutowych

(zob. wyroki SN: z 5 marca 2025 r., II CSKP 308/23, i z 3 lutego 2026 r., II CSKP 203/23).

Z ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, które wiążą Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że w łączącej strony umowie kredytu przyjęto, iż kwota kredytu została określona w walucie obcej – CHF, a waluta w jakiej kredyt miał być wypłacony, była uzależniona od waluty rachunku bankowego kredytobiorcy, na który miały być wpłacone środki pochodzące z kredytu. Wypłata kredytu nastąpiła na rachunek bankowy powodów prowadzony w złotych, po uprzednim przeliczeniu kwoty kredytu wyrażonej w CHF na złote, według kursu kupna dewiz dla CHF. Prawidłowa jest zatem ocena Sądu drugiej instancji, że strony zawarły umowę kredytu denominowanego w walucie obcej – CHF, a nie – jak twierdzi skarżący – umowę kredytu walutowego (dewizowego).

Zwrócić uwagę również należy, że ocenę czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17). Od tego też momentu klauzule abuzywne nie są wiążące dla konsumenta, chyba że konsument wyrazi świadomą wolę na objęcie go takim postanowieniem umownym. Skutek niezwiązania klauzulą abuzywną *ex tunc*, oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej taką klauzulę pozostają bez znaczenia dla niewiążącego charakteru niedozwolonych postanowień umownych. Abuzywności poszczególnych klauzul zawartych w umowie kredytu nie wyeliminowało zatem wprowadzenie w 2011 r. ust. 3 do art. 69 pr. bank., w wyniku czego kredytobiorcy posiadający umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej uzyskali możliwość dokonywania spłat rat kredytu w tej walucie. Ta nowelizacja miała na celu wyeliminowanie tzw. *spreadów* bankowych, a nie zmiany istoty umowy kredytowej. Innymi słowy, nie doszło do przekształcenia takiej umowy w umowę o kredyt walutowy (zob. wyrok SN z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22).

Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że abuzywności postanowienia dotyczącego spłaty rat kredytu w walucie krajowej, których wysokość była zależna od kursu waluty obcej określanego swobodnie przez bank, nie uchyla zawarcie

aneksu do umowy kredytu, zapewniającego kredytobiorcy możliwość spłaty rat kredytu w walucie obcej. Włączenie do umowy zawartej z konsumentem dwóch alternatywnych warunków dotyczących wykonania tego samego obowiązku ciążącego na konsumentie, z których jeden jest nieuczciwy, a drugi zgodny z prawem, pozwala danemu przedsiębiorcy na spekulowanie, że poprzez brak informacji, nieuwagę lub niezrozumienie konsument wykona dane zobowiązanie zgodnie z warunkiem, który powoduje znaczącą nierównowagę praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta (zob. wyroki SN: z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, i z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23). Zawarcie przez strony aneksu do umowy kredytu, który przewidywał możliwość spłaty przez powodów rat kredytu w CHF, nie miało zatem wpływu na ocenę abuzywności postanowień tej umowy.

Ubocznie należy zauważyć, że nawet gdyby postanowienia dotyczącego przeliczenia waluty przy spłacie kredytu nie uznać za niedozwolone, nie wpływałoby to na ostateczne rozstrzygnięcie sprawy, gdyż wobec abuzywności sposobu ustalania kursu przy wypłacie kredytu, ocena Sądu drugiej instancji co do nieważności umowy kredytu, a w konsekwencji rozliczenia stron tej umowy na podstawie art. 410 w zw. z art. 405 k.c., nie mogłaby być inna (zob. wyrok SN z 18 października 2023 r., II CSKP 122/23).

Skarżący nie wykazał zatem, że zaskarżone orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje, że zastosowanie powołanych w skardze przepisów prawa doprowadziło do wydania nieprawidłowego rozstrzygnięcia, oraz że Sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa w sposób, który przekłada się na konieczność uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne oraz przedstawione wątpliwości interpretacyjne dotyczące wykładni przepisów prawa nie czynią zadość wymogom z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż były już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. uchwałę całego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22; uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r.,

III CZP 6/21 oraz wyroki SN: z 5 kwietnia 2023 r., II CSKP 1075/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 775/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 985/22; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21). Skarżący nie wykazał, że zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tych poglądów, zatem brak jest interesu publicznego w przyjęciu skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest, że postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (zob. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21). Postanowienie te kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, przez uzależnienie wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od wyłącznej decyzji banku. Uprawniają bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania banku. W ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron. Takie uregulowanie umowne należy uznać za niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda przedsiębiorcy (banku) w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyłeń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów.

Sąd Najwyższy wyjaśnił już również, że celu ustalenia, czy konkretne postanowienie umowne jest „nieuzgodnione indywidualnie”, należy zbadać, czy konsument miał na treść danego postanowienia „rzeczywisty wpływ” (art. 385¹ § 3 zd. 1 k.c.). Nie wystarczy wykazać, że druga strona umowy dowiedziała się o treści klauzuli w odpowiednim czasie. Dowód zaistnienia okoliczności indywidualnego uzgodnienia treści postanowienia umowy lub wzorca umownego nie dotyczy przy tym jedynie faktu prowadzenia w tym przedmiocie między stronami negocjacji, lecz wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia

klauzuli (osiągnięcia konsensu) w wyniku "rzetelnych i wyrównanych negocjacji". Nie może o tym zawsze decydować wzmianka o indywidualnym uzgodnieniu, która w niektórych przypadkach ma za zadanie jedynie stworzyć pozór wspólnych ustaleń (zob. wyrok SN z 10 października 2025 r., II CSKP 198/24). Do zrealizowania przesłanki rzeczywistego wpływu konsumenta na treść postanowień umownych (art. 385¹ § 3 k.c.) konieczne jest zatem udowodnienie wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia klauzuli, w wyniku rzetelnych negocjacji, w ramach których konsument miał realny wpływ na treść postanowienia umownego, chyba że zostało ono sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie, a dokonanie przez konsumenta wyboru między różnego rodzaju umowami (wzorcami umów) oferowanymi przez bank nie stanowi formy indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. (zob. postanowienie SN z 28 listopada 2025 r., I CSK 3163/24).

W uchwale składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), Sąd Najwyższy wskazał, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Stanowisko to odzwierciedla dominujący w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że w przypadku umowy kredytu denominowanego kursem CHF, po wyeliminowaniu z niej klauzul przeliczeniowych, nie jest możliwe utrzymanie takiej umowy w mocy ani jako umowy kredytu walutowego w CHF, ani jako umowy, w której kwota kredytu wyrażona byłaby w złotych polskich. Nie można bowiem przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Oznacza to, że nie jest możliwe wypełnienie powstałych w umowie luk po usunięciu z niej abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej przez odwołanie się m.in. do art. 358 § 2 k.c. czy art. 24 ust. 3 ustawy o NBP. Ponadto art. 358 § 2 k.c. wszedł w życie 24 stycznia 2009 r. (zob. ustawę z 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo dewizowe, Dz.U. z 2008 r. Nr 228, poz. 1506). Niedopuszczalne byłoby więc stosowanie tego przepisu w odniesieniu do łączącej strony umowy kredytu zawartej w 2008 r., a więc przed wejściem w życie tego przepisu.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się również ścisłe powiązanie ze sobą klauzuli ryzyka walutowego i klauzuli *spreadu* walutowego. Klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula *spreadowa* nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającej z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te składające się na przyjęty w umowach kredytowych mechanizm przeliczeniowy są ze sobą ściśle powiązane, a ich rozszczępienie byłoby zabiegiem sztucznym (zob. wyroki SN: z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22; z 7 lutego 2024 r., II CSKP 1045/22; z 21 lutego 2024 r., II CSKP 225/23).

W uchwale z 25 kwietnia 2024 r. (III CZP 25/22) Sąd Najwyższy wskazał również, że oświadczenie konsumenta co do braku woli związania niedozwolonym postanowieniem, rygorystycznie ujęte w uchwale Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. (III CZP 6/21), nie wymaga dla swej skuteczności żadnej szczególnej formy, sformułowania go w określony sposób ani złożenia w jakichś określonych okolicznościach, w szczególności przed sądem. Wystarczające jest spełnienie wymagań określonych w art. 60 k.c. określającego ogólne warunki wyrażania oświadczeń woli. Realizacja uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli i niezwiązania umową w całości może nastąpić również przez wystosowanie wezwania banku do zwrotu kwot uiszczonych rat kredytu z powołaniem się na niedozwolony charakter tych postanowień. Od tej chwili niedozwolone postanowienie lub umowa w całości stają się trwale bezskuteczne, a bezterminowe roszczenie konsumenta o zwrot spełnionych świadczeń staje się zatem wymagalne (art. 455 k.c.). Prawo kredytobiorcy (konsumenta) do domagania się od banku odsetek za opóźnienie, może uzasadniać moment upływu terminu wskazanego w skierowanym do banku wezwaniu do zapłaty (zob. wyrok SN z 14 czerwca 2024 r., II CSKP 2205/22).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[wr]

[a.ł.]